

Forslag

til

Lov om ændring af lov om sygehusvæsenet.

Fremsat den 16. december 1977 af indenrigsministeren.

§ 1.

I lov nr. 324 af 19. juni 1974 om sygehusvæsenet, som ændret ved lov nr. 295 af 26. juni 1975 og lov nr. 156 af 31. marts 1976, foretages følgende ændringer:

1. § 5 a affattes således:

„§ 5 a. Er en person over 67 år indlagt på en psykiatrisk institution som nævnt i § 2, stk. 1, i lov nr. 328 af 26. juni 1975 om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne eller en tilsvarende institution, indbetaler den pågældende egne indtægter efter reglerne i § 84, stk. 1, 5. og 6. pkt., § 84, stk. 3, og § 85, stk. 2-5, i lov om social bistand. Disse beløb tilfalder vedkommende amtskommune.

Stk. 2. Stk. 1 finder anvendelse efter udløbet af den 6. måned efter indlæggelsesmåneden. Ved gentagne indlæggelser anvendes stk. 1 først, når det samlede ophold regnet fra 1½ år forud for indlæggelsen udgør 6 måneder ud over indlæggelsesmånederne. Ved beregningen medtages ophold forud for 1. april 1978.

Stk. 3. For personer over 67 år, der overflyttes til en psykiatrisk institution fra et plejehjem eller en institution, der er omfattet af §§ 115 og 116 i lov om social bistand, og for hvem der hidtil har været foretaget indtægtsinddragelse efter de for sådanne institutioner gældende regler, kan der foretages indtægtsinddragelse efter stk. 1, uanset at der ikke er forløbet de i stk. 2 anførte tidsfrister.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 finder dog ikke anvendelse, uanset at der er forløbet de i stk. 2 anførte tidsfrister, såfremt der er

Lovforslag. Folketingsåret 1977-78.

Indenrigsmin. j. nr. 2. s. kt. 5000-100/1977 og 5000-106/1977.

rimelig udsigt til, at den pågældende vil kunne udskrives til eget hjem.

Stk. 5. Til pensionister, hvis pension efter udløbet af de i de sociale pensionslove fastsatte tidsfrister er bortfaldet som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, udbetales et beløb til personlige fornødenheder af samme størrelse som det beløb, der kan udbetales til personlige fornødenheder efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand. Udgiften afholdes af vedkommende amtskommune.

Stk. 6. Til patienter på psykiatriske institutioner, der ikke modtager beløb til personlige fornødenheder efter stk. 5, udbetaler den psykiatriske institution beløb til personlige fornødenheder, såfremt et skøn over patientens behov og helbredstilstand taler herfor. Udgiften afholdes af vedkommende amtskommune. Størrelsen af det til hver patient udbetalte beløb kan ikke overstige det beløb, der kan udbetales til personlige fornødenheder efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand.

Stk. 7. Indenrigsministeren kan fastsætte regler om administrationen af bestemmelserne i stk. 1-6.“

2. I § 10 indsættes som *stk. 5*:

„*Stk. 5.* Indenrigsministeren kan fastsætte regler om, at betaling kan afkræves for patienter, der modtages til behandling på Ortopædisk Hospital i Århus, uden at der foreligger samtykke fra vedkommende amtskommune til patienternes behandling.“

§ 2.

Loven træder i kraft 1. april 1978, § 1, nr. 2, dog ved bekendtgørelsen i Lovtidende med virkning fra 1. januar 1978.

Stk. 2. Den ændring af § 5 a, stk. 2, der er foretaget ved § 1, nr. 1, får først virkning for personer, der indlægges efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 5 a, stk. 5, får først virkning for de pensionister, hvis pension bortfalder efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 1.

Ved lov nr. 156 af 31. marts 1976 blev der med virkning fra 1. april 1976 i sygehusloven, som § 5 a, optaget bestemmelser om inddragelse af egne indtægter og udbetaling af beløb til personlige fornødenheder for patienter indlagt på psykiatriske institutioner under sygehusvæsenet.

Indtil 1. april 1976 havde reglerne om indtægtsinddragelse og udbetaling af beløb til personlige fornødenheder været indeholdt i §§ 4 og 5 i indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 159 af 28. marts 1973 om ophold på statens hospitaler for sindslidende og på tilsvarende kommunale og private institutioner. Denne bekendtgørelse havde hjemmel i § 70, stk. 2, i lov om offentlig forsorg. Loven om offentlig forsorg ophævedes ved bistandslovens ikrafttræden den 1. april 1976, og samtidig ophævedes de bestemmelser i bistandsloven, der vedrørte behandling og omsorg for sindslidende. Disse bestemmelser blev ophævet i medfør af lov nr. 328 af 26. juni 1975 om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne, der trådte i kraft den 1. april 1976. Det var derfor nødvendigt, at der i forbindelse med statshospitalernes overførelse til amtskommunerne den 1. april 1976 blev tilvejebragt en ny særlig lovhjemmel for indtægtsinddragelse og udbetaling af beløb til personlige fornødenheder for psykiatriske patienter, hvilket som nævnt skete ved, at der blev optaget bestemmelser herom, som § 5 a, i sygehusloven.

De regler, der blev optaget i sygehuslovens § 5 a om indtægtsinddragelse for psykiatriske patienter samt om udbetaling af beløb til personlige fornødenheder (lommepenge), var stort set en fortsættelse af det tidligere før 1. april 1976 gældende regelsæt. For så vidt angår indtægtsinddragelsesreglerne skete der dog følgende ændringer:

— tidsgrænsen for indtægtsinddragelse blev forlænget fra 6 til 9 måneders indlæggelse, kontinuert eller sammenlagt inden for 1½ år forud for indlæggelsen,

- bestemmelsen om at kun personer, der var 60 år eller derover, skulle afgive egne indtægter, blev ophævet, således at indtægtsinddragelsesreglerne nu gælder alle patienter uanset alder,
- den hidtidige lave maksimumsgrænse for det beløb, der kunne inddrages — 5.400 kr. årlig svarende til 15 kr. pr. dag — blev ophævet og erstattet med de maksimumsgrænser, der gælder for betaling for ophold på plejehjem under bistandsloven, hvilke maksimumsgrænser er langt højere.

Reglerne om udbetaling af beløb til personlige fornødenheder (lommepenge) blev videreført uændret, dvs. at lommepenge fortsat udbetales, såfremt et skøn over patientens behov og helbredstilstand taler herfor. Størrelsen af det til hver patient udbetalte beløb kan ikke overstige det beløb til personlige fornødenheder, der kan udbetales efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand.

Forarbejderne til lov nr. 156 af 31. marts 1976 om ændring af sygehusloven findes i Folketingstidende 1975-76:

Fremsættelsen	tidende sp. 6741
Lovforslaget	tillæg A, sp. 3877
1. behandling	tidende sp. 7363
Udvalgsbetænkning	tillæg B, sp. 791
2. behandling	tidende sp. 7631
3. behandling	tidende sp. 7876

For så vidt angår reglerne om pensionsinddragelse for pensionister indlagt på psykiatriske institutioner skete der ikke ændringer pr. 1. april 1976. Reglerne herom, der findes i de sociale pensionslove, og hvorefter pensionen inddrages efter 6 måneders indlæggelse, enten kontinuert eller sammenlagt inden for 1½ år, er altså de samme som de før 1. april 1976 gældende. For så vidt angår visse pensionister indlagt på somatiske sygehuse blev imidlertid med virkning fra 1. april 1976 som noget nyt gennemført regler om delvis inddragelse af pensionen. Reglerne går ud på, at den sociale pension udbetales

med beløb til personlige fornødenheder, der svarer til de i §§ 84 og 114 i lov om social bistand fastsatte, såfremt det sociale udvalg, når pensionisten er indlagt på somatisk sygehus, træffer bestemmelse om optagelse på plejehjem, jfr. § 83, stk. 2, i lov om social bistand. Der henvises herved til love nr. 157, 158 og 159 af 31. marts 1976 om ændring af love om henholdsvis folkepension m. v., invalidepension m. v. og pension til enker m. fl.

I tiden efter 1. april 1976, hvor reglerne i sygehuslovens § 5 a trådte i kraft, er der fra flere sider blevet rejst kritik af disse regler. For så vidt angår indtægtsinddragelsesreglerne er det således blevet gjort gældende, at de ændringer, der blev gennemført pr. 1. april 1976 samtidig med statshospitalernes overførelse til amtskommunerne, har bevirket en skærpende af reglerne på dette område for de psykiatriske patienter, hvilket findes urimeligt ikke mindst på baggrund af, at der ikke foretages indtægtsinddragelse for patienter, der er indlagt på somatiske sygehuse, og idet det i bemærkningerne til lovforslaget om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne var udtalt, at der også på dette område — pensions- og indtægtsinddragelsesområdet — burde ske en sidestilling af somatiske sygehuse og psykiatriske sygehuse.

Der er endvidere fra flere sider blevet rejst kritik af lommepengereglene, der svarer til de før 1. april 1976 gældende. Kritikken har navnlig gået ud på, at det er urimeligt, at psykiatriske patienter, der under indlæggelse må afgive deres pension, ikke har krav på et bestemt beløb i lomme penge. Et sådant krav har pensionister på plejehjem under bistandsloven.

Det var på denne baggrund, at indenrigsministeriet besluttede at anmode det under indenrigsministeriet nedsatte psykiatriudvalg om at foretage en vurdering af det gældende regelsæt om pensions- og indtægtsinddragelse samt om udbetaling af lomme penge for patienter indlagt på psykiatriske institutioner under sygehusvæsenet. I udvalget var repræsenteret såvel sygehuskommunerne (Amtsrådsforeningen, Københavns kommune m. fl.) og Kommunernes Landsforening som psykiatrisk sagskundskab.

Udvalget afgav i september 1977 en enstemmig redegørelse herom. I denne redegørelse fastslår udvalget indledningsvis, at spørgsmålet om pensions- og indtægtsinddragelsesregler m. v. for psykiatriske patienter indlagt på institutioner under sygehusvæsenet må vurderes såvel i relation til de regler, der gælder for patienter indlagt på somatiske sygehuse, som i relation til de regler, der gælder for patienter indlagt på plejehjem under bistandsloven.

Baggrunden herfor er, at der under det psykiatriske sygehusvæsen i et vist omfang varetages plejehjemsfunktioner, som på det somatiske område hører under bistandsloven (socialvæsenet). Udvalget har derefter nøje gennemgået mulighederne for at gennemføre et fælles regelsæt om pensions- og indtægtsinddragelse for somatiske og psykiatriske sygehuse på den ene side og plejehjem under bistandsloven og psykiatriske plejehjem under sygehusvæsenet på den anden side. Udvalget er kommet til det resultat, at det ikke kan lade sig gøre for tiden og heller ikke i den nærmeste fremtid. Begrundelsen herfor er først og fremmest, at der på de psykiatriske sygehuse (de tidligere statshospitaler m.v.) — og ikke blot på de til disse sygehuse knyttede plejehjem — mere permanent huses et betydeligt antal plejepatienter. På det psykiatriske område kan der derfor ikke på samme måde som på det somatiske område foretages nogen skarp opdeling mellem sygehusfunktionen og plejehjemsfunktionen. Det har derfor været udvalgets opfattelse, at det gældende regelsæt — med visse ændringer — for psykiatriske institutioner indtil videre må opretholdes, men som en midlertidig ordning, idet spørgsmålet om indførelse af fælles regelsæt for psykiatriske og somatiske institutioner bør tages op senere og vurderes i lyset af udviklingen i de kommende år med hensyn til antallet af plejepatienter og kroniske patienter på de psykiatriske sygehuse.

Udvalgets forslag til ændringer vedrører først og fremmest indtægtsinddragelsesreglerne og reglerne om udbetaling af beløb til personlige fornødenheder (lomme penge), dvs. reglerne i sygehuslovens § 5 a, medens udvalget kun foreslår visse mindre ændringer i pensionsinddragelsesreglerne (de sociale pensionslove), jfr. bemærkningerne til § 5 a, stk. 1 og § 5 a, stk. 2.

For så vidt angår indtægtsinddragelsesreglerne går udvalgets centrale forslag ud på, at disse skal gøres dispensable, således at man i visse tilfælde kan undlade at foretage indtægtsinddragelse, uanset at det drejer sig om langvarige indlæggelser.

Dispensationsreglen tager sigte på den relativt store gruppe af psykiatriske patienter, som nødvendigvis må behandles i længere tid på sygehus, men som ikke des mindre har gode udsigter til udskrivning, respektiv helbredelse. Mange psykiatriske patienter gennemlever en flerårig periode, under hvilken de permanent er indlagt eller gennemgår en række indlæggelser, uden at dette indebærer nærliggende udsigt til, at de pågældende bliver kroniske patienter. For en stor del af disse patienter er det af afgørende betydning for deres helbredsmæssige og sociale fremtid, at de bevarer deres hjem og

i det hele taget ikke på grund af afgivelse af pension og andre indtægter i forbindelse med indlæggelse mister muligheden for en mere langsigtet planlægning af deres økonomiske og sociale forhold.

Det er imidlertid vanskeligt at vurdere, hvor mange psykiatriske sygehuspatienter af denne kategori, der omfattes af reglerne om pensions- og indtægtsinddragelse på grund af de nuværende varighedskriterier. Vanskelighederne herved skyldes navnlig, at der ikke foreligger oplysninger om, i hvor mange tilfælde varighedskriterierne opfyldes på grund af summationsreglerne, dvs. i hvor mange tilfælde en række gentagne indlæggelser inden for et tidsrum af $1\frac{1}{2}$ år sammenlagt kommer op på henholdsvis 6 og 9 måneder. Så meget kan dog siges, at det er en stor del af pladserne på de psykiatriske sygehuse, der er belagt med patienter af denne kategori. Disse patienter, som altså nødvendigvis må behandles i længere tid på et sygehus enten ved en enkelt langvarig indlæggelse eller ved gentagne indlæggelser i en vis periode, men som ikke des mindre har gode udsigter til at blive udskrevet, respektivt helbredt, bør i princippet ikke være stillet anderledes end somatiske sygehuspatienter med hensyn til de økonomiske vilkår for behandling på sygehus.

Efter udvalgets opfattelse er det uholdbart at kræve indtægtsafgivelse af en patient, som har rimelig udsigt til at kunne udskrives, ligesom det er uholdbart straks at kræve indtægtsafgivelse af en patient, for hvem varighedskriteriet er opfyldt allerede ved indlæggelsen på grund af forudgående ophold i psykiatrisk institution inden for $1\frac{1}{2}$ år.

Reglen er uholdbar ikke blot set ud fra et ligestillingsprincip, men også fordi den i nogle tilfælde kan modvirke gennemførelsen af et hensigtsmæssigt behandlingsforløb. Det må påregnes, at nogle patienter vil forlange sig udskrevet, inden behandlingen er afsluttet, alene for at undgå at skulle afgive egne indtægter, ligesom det må påregnes, at andre patienter af samme grund vil nægte at lade sig genindlægge, selv om det af behandlingsmæssige grunde er indiceret.

Herudover har psykiatriudvalget foreslået, at indtægtsinddragselsreglerne bliver begrænset til personer på §7 år eller derover, jfr. bemærkningerne til §5 a, stk. 1.

De grunde, der er anført ovenfor for at supplere indtægtsinddragselsreglerne med en dispensationsmulighed, taler for, at også pensionsinddragselsreglerne bliver suppleret med en dispensationsmulighed.

Udvalget har imidlertid ikke ment at burde foreslå, at der på nuværende tidspunkt gennemføres ændringer i de gældende pensionsinddragselsreg-

ler for psykiatriske patienter, jfr. dog neden for om beregningen af varighedskriteriet ved gentagne indlæggelser.

Udvalget har herved lagt vægt på, at det af mange grunde er ønskeligt, at der findes en klar, objektiv, ensartet regel, som de sociale myndigheder praktisk kan administrere.

Endvidere — og navnlig — har udvalget lagt vægt på, at der i tilfælde hvor pensionen bortfalder for tidligt, dvs. hvor der er en rimelig udsigt til, at pensionisten kan udskrives til eget hjem, efter *den sociale lovgivning* (bistandsloven og/eller pensionslovene) kan ydes hjælp til betaling af husleje og andre faste udgifter.

Udvalget har i tilslutning hertil anført, at der i de tilfælde, hvor man må regne med, at pensionen vil bortfalde som følge af 6 måneders reglen, men hvor der er udsigt til, at patienten vil kunne udskrives til eget hjem, må tages kontakt med vedkommende socialforvaltning i god tid, forinden pensionen bortfalder, med henblik på at få afklaret spørgsmålet om hjælp.

For så vidt angår lommepengereglerne har psykiatriudvalget foreslået, at det nuværende behovskriterium for udbetaling af lommepenge (beløb til personlige fornødenheder) bliver suppleret med en regel om, at pensionister, hvis pension fremtidig bortfalder som følge af indlæggelse i psykiatrisk institution, skal have udbetalt lommepenge efter samme regler som for pensionister, der optages i plejehjem (bistandslovens §84). Dette betyder, at man for denne gruppe fraviger behovskriteriet.

Baggrunden for dette forslag er, at det efter udvalgets opfattelse er rimeligt, at alle patienter, hvis pension inddrages som følge af, at de bliver indlagt/optaget på en institution, får lommepenge, og at der ikke her bør skelnes mellem somatiske og psykiatriske patienter. Behovet for lommepenge er meget forskelligt for forskellige patienter, hvad enten de er somatiske eller psykiatriske, og for begge typer vil det i mange tilfælde være hensigtsmæssigt, at der ydes de pågældende bistand med administration af lommepengene. Men på dette område er det hverken rimeligt eller praktisk muligt at sætte en principiel grænse mellem somatiske og psykiatriske patienter.

Hertil kommer, at den nuværende ordning, hvor efter pensionister, der har indtægt eller formue, kan miste lommepenge ved indlæggelse i psykiatrisk institution, i praksis har vist sig vanskelig at acceptere for patienter og pårørende, særlig i de tilfælde, hvor der sker overflytning fra somatisk plejehjem.

Lovforslaget tilsigter at gennemføre de af psykiatriudvalgets forslag til ændringer af sygehuslo-

F. t. l. vedr. sygehusvæsenet.

- vens § 5 a, som der er redegjort for foran, dvs. at
- supplere indtægtsinddragelsesreglerne med en dispensationsadgang (lovforslaget § 5 a, stk. 4),
  - begrænse indtægtsinddragelsesreglernes anvendelsesområde til personer på 67 år eller derover (lovforslaget § 5 a, stk. 1),
  - supplere det gældende behovskriterium for udbetaling af lommepenge med en regel om obligatorisk udbetaling af lommepenge til pensionister, der fremtidig må afgive deres pension som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution (lovforslaget § 5 a, stk. 5).

I lovforslaget er endvidere indeholdt et forslag om at nedsætte varighedskriteriet for indtægtsinddragelse fra 9 måneder til 6 måneder (lovforslaget § 5 a, stk. 2).

Også dette forslag er i overensstemmelse med psykiatriudvalgets indstilling. Udvalget havde dog foreslået, at der i forbindelse med nedsættelsen af varighedskriteriet fra 9 til 6 måneder skete den ændring, at der ved beregning af varighedskriteriet ved gentagne indlæggelser alene skulle medtages indlæggelser inden for 1 år forud for indlæggelsen mod nu indlæggelser inden for 1½ år.

Denne lempelse af varighedskriteriet skulle vedrøre såvel pensions- som indtægtsinddragelse. Indenrigsministeriet har imidlertid ikke ment, at dette forslag burde gennemføres med mindre et tilsvarende forslag blev gennemført i de sociale pensionslove. På samme måde har indenrigsministeriet heller ikke ment, at udvalgets forslag om at anvendelsesområdet for såvel pensions- som indtægtsinddragelsesreglerne udvides til samtlige psykiatriske institutioner og sygehusafdelinger, jfr. bemærkningerne til § 5 a, stk. 1, burde gennemføres særskilt for så vidt angår indtægtsinddragelsesreglerne. Socialministeriet har imidlertid ikke på nuværende tidspunkt ønsket at søge gennemført ændringer i de sociale pensionslove på dette område, idet spørgsmålet herom vil blive taget op i en bredere sammenhæng. Socialministeriet har således i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslag om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforord truffet beslutning om at undersøge mulighederne for på længere sigt at nå frem til en samordning af de forskellige betalingsregler (pensions- og indtægtsinddragelsesregler) m. v. for ophold på forskellige former for kommunale og amtskommunale døgninstitutioner.

Lovforslaget har været forelagt for socialministeriet, sundhedsstyrelsen, Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner, Den almindelige

Danske Lægeforening, Foreningen af sygehusadministratorer i Danmark og Landsforeningen Sindslidendes Vel.

*Økonomiske konsekvenser.**Ændringerne vedr. indtægtsinddragelsesreglerne.*

I perioden april-december 1976 blev der af de psykiatriske institutioner inddraget i alt ca. 7,4 mill. kr. af patienternes egne indtægter — dvs. alle andre indtægter end dem, der hidrører fra sociale pensioner — svarende til ca. 9,9 mill. kr. på årsbasis. De inddragne indtægter tilfalder vedkommende amtskommune.

Lovforslaget vil medføre en formindskelse af den kreds af psykiatriske patienter, der omfattes af indtægtsinddragelsesreglerne. Reglerne vil dels blive begrænset til personer på 67 år eller derover, dels blive gjort dispensable. På den anden side foreslås varighedskriteriet nedsat fra 9 til 6 måneder, hvilket dog ikke vil medføre nogen større udvidelse af den kreds af personer over 67 år, der vil blive omfattet af reglerne.

Lovforslaget vil derfor medføre, at amtskommunernes indtægter hidrørende fra inddragelse af de psykiatriske patienters egne indtægter vil blive formindsket. Det er imidlertid vanskeligt at opgøre, hvor store beløb det vil komme til at dreje sig om. En af indenrigsministeriet gennemført stikprøvevis undersøgelse tyder på, at lovforslaget vil medføre en nedgang på mellem 25 og 30 pct. i forhold til 1976 niveauet (på årsbasis), svarende til 2,5-3,0 mill. kr. Den anførte nedgang i indtægterne for amtskommunerne er dog behæftet med stor usikkerhed og kan kun betragtes som et groft skøn.

Hertil kommer, at det efter indenrigsministeriets opfattelse vil være mere rimeligt at vurdere de økonomiske konsekvenser af lovforslaget i relation til forholdene før 1. april 1976. Pr. 1. april 1976 blev der som nævnt gennemført 3 ændringer vedr. indtægtsinddragelsesreglerne. Den ene ændring, hvorefter varighedskriteriet blev forlænget fra 6 til 9 måneder var en lempelse i forhold til det før 1. april 1976 gældende regelsæt, medens de to andre ændringer, nemlig ophævelsen af den tidligere aldersgrænse på 60 år og ophævelsen af den tidligere lave maksimumsgrænse for betalingen — 5.400 kr. om året svarende til 15 kr. pr. dag — indebar en skærpelse, som — utilsigtet — har vist sig at ophæve virkningen af lempelsen ved at forlænge varighedskriteriet fra 6 til 9 måneder.

I 1974-75 blev der af de psykiatriske institutioner inddraget i alt ca. 3,2 mill. kr. af patienternes egne indtægter.

Sammenlignet med det før 1. april 1976 gældende regelsæt vil lovforslaget medføre såvel lempelser som skærper: Regelsættet vil blive lempet derved, at aldersgrænsen forhøjes fra 60 år eller derover til 67 år eller derover, samt ved, at reglerne gøres dispensable, men skærpet derved, at den tidligere lave maksimumsgrænse — 5.400 kr. pr. år svarende til 15 kr. pr. dag — er erstattet med de maksimumsgrænser som socialministeriet fastsætter for betalingen for ophold på plejehjem under bistandsloven, og som er væsentlig højere.

Det må herefter antages, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget sammenlignet med forholdene før 1. april 1976 vil være ubetydelige.

Reglerne vedr. udbetaling af beløb til personlige fornødenheder.

I perioden april-december 1976 blev der af de psykiatriske institutioner udbetalt ca. 9,3 mill. kr. til patienternes personlige fornødenheder, svarende til ca. 12,5 mill. kr. på årsbasis. Disse udgifter afholdes af vedkommende amtskommune.

Lovforslaget — hvorefter det nuværende behovskriterium for udbetaling af lommepege, dog maksimeret til det beløb, der udbetales i lommepege til patienter på bistandslovens plejehjem, foreslås suppleret med en regel om, at pensionister, der fremtidig må afgive deres pension som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, skal have udbetalt det samme lommepegebæleb som pensionister på plejehjem under bistandsloven — vil gradvis medføre visse merudgifter for amtskommunerne. De økonomiske konsekvenser vil imidlertid variere fra amtskommune til amtskommune, bl. a. afhængig af, hvorledes behovsvurderingen hidtil er blevet foretaget i de enkelte amtskommuner. Enkelte amtskommuner følger allerede den praksis, at maksimumsbæleb udbetales til alle patienter, og for disse amtskommuner vil lovforslaget ikke medføre økonomiske konsekvenser.

Til § 1, nr. 2.

Ved lov nr. 276 af 8. juni 1977 overførtes de af Samfundet og Hjemmet for Vanføre drevne ortopædiske hospitaler og afdelinger til amtskommunerne m. fl. Loven træder i kraft 1. januar 1978, og forarbejderne til loven findes i Folketingstidende 1976-77:

Fremsettelsen	tidende sp. 803
Lovforslaget	blad nr. 124
1. behandling	tidende sp. 2968
Udvalgsbetænkning	blad nr. 478
2. behandling	tidende sp. 4899
3. behandling	tidende sp. 5040

Efter lovens § 2 overføres Ortopædisk Hospital i Århus pr. 1. januar 1978 til Århus amtskommune. Efter lovens § 5 omfattes Ortopædisk Hospital i Århus efter overførelsen af de almindelige regler i sygehusloven.

Under forhandlingerne om lovforslaget om overførelsen af de ortopædiske hospitaler og afdelinger har Århus amtsråd påpeget, at en gennemførelse af det i sygehuslovens § 5, stk. 5, indeholdte cirkulærebetalingsprincip, hvorefter behandling af en patient på en fremmed amtskommunes sygehuse forudsætter bopælsamt Kommunes samtykke, vil kunne medføre en væsentlig nedgang i antallet af udenamts patienter på de ortopædiske afdelinger, navnlig afdelinger, der har landsdelsfunktioner. Amtsrådet har derfor foreslået, at der i det mindste i en overgangsperiode skabes hjemmel for, at sygehuse og praktiserende læger fortsat kan sende patienter direkte til sådanne landsdelsafdelinger uden at der skal indhentes samtykke fra bopælsamt kommunen.

Indenrigsministeriet har under forhandlingerne om lovforslaget erklæret sig enig i, at cirkulærebetalingsprincippet kan medføre de af amtsrådet påpegede uheldige konsekvenser for den højt specialiserede patientbehandling, navnlig på Ortopædisk Hospital i Århus. Det kan i den forbindelse nævnes, at det af indenrigsministeriet nedsatte landsdels-specialeudvalg i sin første delbetænkning afgivet den 21. januar 1977 foreslår, at der etableres faste retningslinier for visitationen (henvisning af patienter) til lands- og landsdelsafdelinger, og at der i perioden indtil sådanne retningslinier er udarbejdet, gives mulighed for bevarelse af de hidtidige visitationsregler (fri visitation for praktiserende læger og sygehuse).

På daværende tidspunkt påregnede indenrigsministeriet, at en varig betalings- og visitationsordning for lands- og landsdels sygehuse samt statslige sygehuse kunne gennemføres til ikrafttræden 1. januar 1978.

Da der imidlertid herskede en vis usikkerhed herom, tilkendegav indenrigsministeriet over for Århus amtsråd, at indenrigsministeriet, såfremt det ikke viste sig muligt at gennemføre en betalings- og visitationsordning fra 1. januar 1978, ville søge at etablere en visitationsordning for de ortopædiske landsdelsafdelinger, der i en overgangsperiode sikrer belægningen, ved en ændring af sygehusloven.

Nævnte tilsagn fra indenrigsministeriet blev accepteret af Amtsrådsforeningen, Københavns og Frederiksberg kommuner og optaget i bemærkningerne til § 5 i forslaget til lov om overførelse af de af Samfundet og Hjemmet for Vanføre drevne ortopæ-

diske hospitaler og afdelinger til amtskommunerne m. fl.

Det må nu konstateres, at det ikke er muligt at afslutte overvejelserne om en varig betalings- og visitationsordning for lands- og landsdelssygehuse samt statslige sygehuse så betids, at nye regler kan træde i kraft 1. januar 1978. Dette lovforslag er derfor en følge af ovennævnte tilsagn fra indenrigsministeriet til Århus amtsråd. Lovforslaget skaber samtidig ligestilling mellem Ortopædisk Hospital i Århus og Ortopædisk Hospital i København.

Lovforslaget har været forelagt Amtsrådsforeningen i Danmark og Århus amtsråd.

Lovforslaget medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1, nr. 1.

Til § 5 a, stk. 1.

Det foreslås, at reglerne om indtægtsinddragelse begrænses til kun at omfatte personer over en vis alder. Det svarer til den ordning, der gjaldt før 1. april 1976, jfr. de almindelige bemærkninger. I overensstemmelse med psykiatriudvalgets forslag har man dog fundet det mere hensigtsmæssigt at fastsætte aldersgrænsen til 67 år eller derover fremfor at genindføre den før 1. april 1976 gældende aldersgrænse på 60 år og derover. Der henvises til bemærkningerne til § 5 a, stk. 2.

Forslaget om indførelse af en aldersgrænse er navnlig begrundet i administrative hensyn.

Det har således vist sig, at ophævelsen af den tidligere aldersgrænse har medført betydeligt administrativt besvær, som næppe står i rimeligt forhold til de beløb, der inddrages.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, er det ikke fundet rimeligt at foreslå en fuldstændig ophævelse af indtægtsinddragelsesreglerne, idet en stor del af patienterne på de psykiatriske institutioner under sygehusvæsenet, ikke mindst blandt de ældre, må sidestilles med de plejepatienter, der opholder sig på plejehjem under bistandsloven, hvor der finder indtægtsafgivelse sted.

Forslaget vedrører, som de hidtil gældende regler, de tidligere statshospitaler og de dertil knyttede plejehjem, Københavns kommunes psykiatriske institutioner samt tilsvarende institutioner, f. eks. Kolonien Filadelfias psykiatriske afdeling og den nye psykiatriske afdeling i Hillerød.

Bestemmelserne i § 5 a vedrører derfor fortsat ikke f. eks. de psykiatriske afdelinger ved somatiske sygehuse, der også før 1. april 1976 var amtskommunale og ej heller nervesanatorierne.

Psykiatriudvalget har foreslået, at indtægtsinddragelsesreglerne i sygehusloven og pensionsinddragelsesreglerne i de sociale pensionslove kom til at omfatte samtlige psykiatriske sygehuse og afdelinger. Udvalget fandt det uholdbart, at der ikke på dette område gælder samme regler for alle psykiatriske institutioner og afdelinger under sygehusvæsenet.

Socialministeriet har imidlertid ikke ønsket på nuværende tidspunkt at søge gennemført ændringer i anvendelsesområdet for de sociale pensionsloves regler om pensionsinddragelse ved indlæggelse på psykiatriske institutioner. Der henvises herved til de almindelige bemærkninger.

Indenrigsministeriet mener derfor heller ikke, at der på nuværende tidspunkt bør gennemføres ændringer i anvendelsesområdet for sygehuslovens indtægtsinddragelsesregler.

Til § 5 a, stk. 2.

Det foreslås, at varighedskriteriet nedsættes fra 9 måneder til 6 måneder, enten kontinuert eller sammenlagt inden for det sidste 1½ år før indlæggelsen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at begrænse indtægtsinddragelsesreglerne til personer på 67 år eller derover samt med forslaget om at gøre indtægtsinddragelsesreglerne dispensable, jfr. bemærkningerne nedenfor til § 5 a, stk. 4. Det er på denne baggrund fundet hensigtsmæssigt, at der kommer til at gælde samme tidsfrister for pensions- og indtægtsinddragelse. Med en aldersgrænse på 67 år — folkepensionsalderen — for indtægtsinddragelse er det af administrative grunde hensigtsmæssigt, at tidspunkterne for en vurdering af en patients muligheder for udskrivning til eget hjem — såvel i relation til spørgsmålet om hjælp efter den sociale lovgivning til betaling af husleje o. lign., når pensionen bortfalder, jfr. de almindelige bemærkninger, som i relation til spørgsmålet om der bør inddrages egne indtægter — falder sammen.

Forslaget er i overensstemmelse med psykiatriudvalgets indstilling bortset fra, at psykiatriudvalget, såvel vedr. pensions- som indtægtsinddragelse, foreslog, at det tidsrum, inden for hvilket indlæggelser forud for den aktuelle indlæggelse skulle tælles med ved afgørelsen af, om varighedskriteriet på 6 måneder var opfyldt, blev nedsat fra 18 til 12 måneder forud for den aktuelle indlæggelse. Der henvises herved til de almindelige bemærkninger.

Til § 5 a, stk. 3.

Ændringen er en konsekvens af forslaget om indførelse af en aldersgrænse på 67 år eller derover for

indtægtsinddragelse, jfr. bemærkningerne til § 5 a, stk. 1. Bestemmelsen svarer i øvrigt til de hidtidige regler.

Til § 5 a, stk. 4.

Det foreslås at indføre en regel, hvorefter man kan undlade at foretage indtægtsinddragelse, uanset at der er forløbet de i § 5 a, stk. 2, anførte tidsfrister. Som der nærmere er redegjort for i de almindelige bemærkninger, er formålet med at indføre en sådan dispensationsadgang, at ligestille de psykiatiske patienter, der uanset langvarig indlæggelse har gode udsigter til at blive udskrevet til eget hjem, med somatiske sygehuspatienter, der ikke i noget tilfælde skal afgive egne indtægter under indlæggelse på sygehus.

Psykiatriudvalget har ikke fundet det muligt at opstille objektive kriterier for, hvornår en psykiatrisk patient, der behøver langvarig indlæggelse, må sidestilles med en somatisk sygehuspatient, og hvornår med en plejehjemspatient. Denne afgørelse og dermed spørgsmålet om, hvorvidt der skal foretages indtægtsinddragelse, må derfor bero på en vurdering i hvert enkelt tilfælde, når indlæggelsen har haft en varighed på 6 måneder. Det er naturligvis en vanskelig afgørelse, ikke mindst når det drejer sig om yngre patienter. Med indførelse af en aldersgrænse på 67 år eller derover vil afgørelsen imidlertid blive begrænset til kun at omfatte langvarigt indlagte ældre patienter.

Afgørelsen af, hvorvidt en patient i relation til indtægtsinddragelse bør sidestilles med en somatisk sygehuspatient eller en plejehjemspatient, bør baseres på, om patienten har rimelig udsigt til at blive udskrevet til eget hjem eller ej inden for en vis tid, normalt omkring 3 måneder. Når dette tidsrum er forløbet, skal der imidlertid på ny foretages en vurdering af patientens mulighed for at blive udskrevet til eget hjem og så fremdeles. Afgørelsen må baseres på en vurdering fra vedkommende overlæge.

For at sikre en vis ensartethed ved disse vurderinger vil indenrigsministeriet udsende en nærmere vejledning herom.

Forslaget er i overensstemmelse med psykiatriudvalgets indstilling, jfr. de almindelige bemærkninger.

Til § 5 a, stk. 5 og stk. 6.

Det foreslås at supplere de nuværende lommepenge-regler, hvorefter „Den psykiatiske institution udbetaler beløb til personlige fornødenheder, såfremt et skøn over patientens behov og helbredstilstand taler herfor“, med en regel om, at pensionister, hvis pension (fremtidig) bortfalder som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, skal have udbe-

talt et beløb i lommepenge af samme størrelse som det lommepengebeløb, der udbetales til pensionister, der optages i plejehjem (bistandslovens § 84).

Om baggrunden for forslaget, der er baseret på en indstilling herom fra psykiatriudvalget, henvises til de almindelige bemærkninger.

Udbetaling af lommepenge gøres kun obligatorisk for pensionister, der *fremtidig* må afgive deres pension som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, jfr. § 2, stk. 3, og det skyldes især administrative hensyn. Der findes således en del langvarigt indlagte psykiatiske patienter, for hvilke der aldrig er blevet rejst pensionssag, uanset at de ville være berettiget til pension, simpelthen fordi pensionen på grund af deres indlæggelse alligevel ikke ville komme til udbetaling.

Indførelse af en regel om obligatoriske lommepenge til pensionister, der fremtidig må afgive deres pension, vil dog utvivlsomt få konsekvenser i retning af en standardisering af behovsvurderingen for de patientgrupper, der må sidestilles med disse pensionister.

Indenrigsministeriet vil fastsætte vejledende regler om udbetaling af lommepenge, herunder evt. om, hvorledes man skal forholde sig i de tilfælde, hvor patienterne skønnes at have behov for bistand til administrationen af lommepengene.

Det foreslås, at også udgifterne til obligatoriske lommepenge skal afholdes af vedkommende amtskommune.

Til § 1, nr. 2.

Bestemmelsen tilsigter at åbne mulighed for fravigelse af de almindelige regler om henvisning af patienter (visitation) i relation til Ortopædisk Hospital i Århus i forbindelse med dettes overførelse til Århus amtskommune og hospitalets henførelse under sygehuslovens almindelige regler pr. 1. januar 1978.

De almindelige regler om henvisning af patienter (visitation) er indeholdt i sygehuslovens § 5, stk. 5, og går ud på, at ved behandling ved en fremmed amtskommunes sygehusvæsen udredes udgifterne af bopælsamtskommunen, når denne har *samtlykket* i behandlingen på det fremmede sygehus. I modsat fald kan patienten kun modtages som selvbetaler.

Som nævnt under de almindelige bemærkninger er der nærliggende risiko for, at belægningen på Ortopædisk Hospital i Århus vil falde væsentligt ved en umiddelbar anvendelse pr. 1. januar 1978 af reglen i § 5, stk. 5. Under forhandlingerne om overførelsesloven om de ortopædiske afdelinger og hospitaler har det derfor fra amtskommunal side været en forudsætning for at tiltræde lovforslaget, at belægningen på Ortopædisk Hospital i Århus blev sikret ved — indtil en varig betalings- og visitationsordning er

gennemført — at bibeholde den hidtidige fri visitation, dvs. fri henvisningsret for praktiserende læger og sygehuse.

Det bemærkes, at der alene er tale om at bibeholde den hidtige visitationsordning for Ortopædisk Hospital i Århus (fri visitation), og at der alene er tale om en midlertidig ordning, idet ordningen skal bortfalde ved indførelse af en generel betalings- og visitationsordning.

Til § 2.

Det foreslås, at loven for så vidt angår § 1, nr. 1, træder i kraft 1. april 1978.

Det foreslås dog, at nedsættelsen af varighedskriteriet fra 9 til 6 måneder først får virkning for de

patienter, der indlægges efter lovens ikrafttræden, jfr. § 2, stk. 2.

For så vidt angår forslaget om, at udbetaling af lomme penge først skal være obligatorisk for patienter, der fremtidig, dvs. efter lovens ikrafttræden, må afgive deres pension som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, jfr. § 2, stk. 3, henvises til bemærkningerne til § 5 a, stk. 5.

For så vidt angår § 1, nr. 2, foreslås det, at loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende, jfr. § 2, stk. 1. Loven skal imidlertid have virkning fra 1. januar 1978 samtidig med overførelsen af de ortopædiske hospitaler og afdelinger til amtskommunerne m. fl., jfr. de almindelige bemærkninger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov.

Gældende formulering

§ 5 a. Indlægges en person på en psykiatrisk institution som nævnt i § 2, stk. 1, i lov nr. 328 af 26. juni 1975 om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne eller en tilsvarende institution, indbetaler han egne indtægter efter reglerne i § 84, stk. 1, 5. og 6. pkt., § 84, stk. 3, og § 85, stk. 2-5, i lov om social bistand. Disse beløb tilfalder vedkommende amtskommune.

Stk. 2. Stk. 1 finder anvendelse efter udløbet af den 9. måned efter indlæggelsesmåneden. Ved gentagne indlæggelser anvendes stk. 1 først, når det samlede ophold regnet fra 1½ år forud for indlæggelsen udgør 9 måneder ud over indlæggelsesmånederne. Ved beregningen medtages ophold forud for 1. april 1976.

Stk. 3. For personer indlagt på psykiatriske institutioner inden 1. april 1976 og for personer, der overflyttes til en psykiatrisk institution fra et plejehjem eller en institution, der er omfattet af §§ 115 og 116 i lov om social bistand, og for hvem der hidtil har været foretaget indtægtsinddragelse efter de for sådanne institutioner gældende regler, kan der fra 1. april 1976 foretages indtægtsinddragelse efter stk. 1, uanset at der ikke er forløbet de i stk. 2 anførte tidsfrister.

Stk. 4. Den psykiatriske institution udbetaler beløb til personlige fornødenheder, såfremt et skøn over patientens behov og helbredstilstand taler herfor. Udgiften afholdes af vedkommende amtskommune. Størrelsen af det til hver patient udbetalte beløb kan ikke overstige det beløb til personlige fornødenheder, der kan udbetales efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand.

Forslaget

1. § 5 a affattes således:

„**§ 5 a.** Er en person over 67 år indlagt på en psykiatrisk institution som nævnt i § 2, stk. 1, i lov nr. 328 af 26. juni 1975 om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne eller en tilsvarende institution, indbetaler den pågældende egne indtægter efter reglerne i § 84, stk. 1, 5. og 6. pkt., § 84, stk. 3, og § 85, stk. 2-5, i lov om social bistand. Disse beløb tilfalder vedkommende amtskommune.

Stk. 2. Stk. 1 finder anvendelse efter udløbet af den 6. måned efter indlæggelsesmåneden. Ved gentagne indlæggelser anvendes stk. 1 først, når det samlede ophold regnet fra 1½ år forud for indlæggelsen udgør 6 måneder ud over indlæggelsesmånederne. Ved beregningen medtages ophold forud for 1. april 1978.

Stk. 3. For personer over 67 år, der overflyttes til en psykiatrisk institution fra et plejehjem eller en institution, der er omfattet af §§ 115 og 116 i lov om social bistand, og for hvem der hidtil har været foretaget indtægtsinddragelse efter de for sådanne institutioner gældende regler, kan der foretages indtægtsinddragelse efter stk. 1, uanset at der ikke er forløbet de i stk. 2 anførte tidsfrister.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 finder dog ikke anvendelse, uanset at der er forløbet de i stk. 2 anførte tidsfrister, såfremt der er rimelig udsigt til, at den pågældende vil kunne udskrives til eget hjem.

Stk. 5. Til pensionister, hvis pension efter udløbet af de i de sociale pensionslove fastsatte tidsfrister er bortfaldet som følge af indlæggelse på en psykiatrisk institution, udbetales et beløb til personlige fornødenheder af samme størrelse som det beløb, der kan udbetales til personlige fornødenheder efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand. Udgiften afholdes af vedkommende amtskommune.

*Gældende formulering**Forslaget*

Stk. 6. Til patienter på psykiatriske institutioner, der ikke modtager beløb til personlige fornødenheder efter stk. 5, udbetaler den psykiatriske institution beløb til personlige fornødenheder, såfremt et skøn over patientens behov og helbredstilstand taler herfor. Udgiften afholdes af vedkommende amtskommune. Størrelsen af det til hver patient udbetalte beløb kan ikke overstige det beløb, der kan udbetales til personlige fornødenheder efter §§ 84 og 114 i lov om social bistand.

Stk. 7. Indenrigsministeren kan fastsætte regler om administrationen af bestemmelserne i stk. 1-6.“